

פיוניר ווימאן

לידתו של ארגון ה"פיוניר ווימאן" באמריקה – כך מספרת "האגדה על הבאר" – הושפעה מפנייה של רחל ינאית בן-צבי בשנת 1925 לידידה אמריקנית, סופיה יודין, חברת "פועלי ציון", שתסייע לה בהשגת 500 דולר לחפירת באר לחוות הלימוד לנערות בירושלים. הפנייה באה אחרי שנסינותיה להשיג את המימון הנתון ממקורות אחרים לא עלו יפה. בעקבות פנייה זו התארגנה קבוצה של שבע נשים בניו-יורק, חברות ב"פועלי ציון" ונשות פעילים במפלגה זו, שגרתמה לגיוס הכסף. הללו פנו לחברות נוספות ולמכרות, אספו את הסכום המבוקש והעבירו אותו לירושלים. קבוצה זו, שהיתה הגרעין של הארגון, לא הסתפקה בפעולה החד-פעמית. ההתארגנות הראשונית, השיחות שקיימו, איסוף הכסף למימון חפירת הבאר וההצלחה שימשו מגוף להמשך.³⁶

מכתבה של רחל ינאית לסופיה יודין היה הניצוץ שהניע את ההתארגנות להקמת ה"פיוניר ווימאן". אולם, התנאים שהתפתחו ושררו לאחר מלחמת העולם הראשונה ובשנות העשרים בקרב נשים יהודיות בארצות-הברית הבשילו את הקמתו של הארגון. בבואן לאמריקה נתקלו הנשים, בנות דור המהגרים, בנטל של חיים אפורים וקשים ותלאות מרובות. על עיסוקי הבית והטיפול בילדים נוספה גם העבודה המפרכת כדי לסייע בפרנסת המשפחה. לעומת הגברים, שמצאו לעצמם עניין בארגונים שונים, נותרו הנשים כבולות לעסוקיהן כעקרות בית. לאחר מלחמת העולם הראשונה ובמרוצת שנות העשרים חל שיפור במעמדם הכלכלי של היהודים והורגשה הקלה במצבן של הנשים. היה לכך ביטוי ביציאה משוק העבודה ובהתמסרות מלאה לעבוד דות הבית ולטיפול בילדים, בד בבד עם פנאי רב יותר וגידול ברווחה. במציאות זו חיפשו נשים מסגרות לביטוי עצמי וביקשו כך פעולה לאנרגיה ולכישורים שלהן. צורך זה אפיין במיוחד נשים בעלות מודעות פוליטית כמו החברות ב"פועלי ציון". יתר על כן, נשים יהודיות עברו תהליך של אמריקניזציה ובישיפתן לביטוי עצמי נטו לבטא עצמן באמצעות ארגוני נשים, כמו נשים אמריקניות מהמעמד הבינוני.

שוויון בין המינים היה אידיאל ב"פועלי ציון". אולם בפועל היו תפקידיהן

של חברות המפלגה משניים בלבד. הן הועסקו במכירת כרטיסים, באיסוף כסף ובהכנת המזון למפגשים, ודאגו לילדים יעיה שהגברים עסקו בפעילות הפוליטית והאינטלקטואלית. חברות המפלגה לא הסתפקו בתפקידים אלה, ויצרו להיות מעורות יותר בעשייה הציבורית. עוד לפני הקמת ה"פיוניר ווימאן" הביעה קבוצה קטנה של חברות את רצונה ליצור מסגרת אורגנית עצמאית ב"פועלי ציון". במפלגה פקפקו אם ארגון נשים מסוג זה יצליח להתקיים, ולא היה ברור אם יהיה ערך מעשי לפעולתו. בשל הספקות דחתה ההנהגה את הרעיון. אולם, השאיפה לפעולה של ממש ולביטוי עצמי לא רפתה, ההפך. "כששמעתי על יצירת הליגה באמריקה שאלתי את עצמי, חברות אלו שעבדו שנים רבות בקרב החברים של 'פועלי ציון', מה ראו על ככה להבדל וליצור להן הסתדרות משלהן? ... החברות האלו גילו את עצמן ואת הכוחות הצפונים בהן רק בתוך תחומי הליגה ואין להאשים את החברים במפלגה, שהם הפריעו בעדן. אבל לחברות עצמן חסרה אז האמונה בכוחותיהן", הדגישה גולדה את ההיבט של שחרור האשה בסכמה את ביקורה בארצות-הברית בשנת 1929.³⁷ בהקמת ה"פיוניר ווימאן" ובהצטרפות לשור-רותיו ביקשו חברות "פועלי ציון" ליצור מסגרת שתאפשר להן ליוזם ולפעול באורח עצמאי. לכך נוספו האידיאולוגיה הציונית-סוציאליסטית והזיקה לארץ ישראל, אשר שימשו השראה ללידת ארגון הנשים, כפי ששימשו להתארגנות הגברים. ממילא היתה ל"פיוניר ווימאן" תכלית כפולה: מצד אחד המצאת עזרה לחלוצות בארץ ישראל; ומצד שני, להביא לכלל מימוש את כיסופי החברות באמריקה ליצירתיות ולחיים בעלי תוכן ומשמעות. "בשאלת החברה בצבורנו היתה הישקפתנו כהישקפת תנועת הפועלות בארץ. אנו עובדות יחד עם החברים. אבל אין אנו מתעלמות גם מהקשיים המיוחדים שבחיי האשה ומן הצורך בדרכי הניגוד מיוחדות בין הנשים. ההדירה לחוגי נשים והפעלתן למען התנועה היתה קשה - נפגשנו עם נערה יהודית שחונכה במשך דורות לחיי משפחה מצומצמים ולפאסיביות צבורית. הוכרחנו לחפש דרכים איך להשיב את החברה לעצמה, איך לעורר בה אמונה בכוחותיה, להוכיח לה שהיא מסוגלת לפעולה ארגונית ולהנהגה. ואמנם, חברותיה הפעילות של פ.פ.א. [פיאנערן פרויען ארגאניזאציע] הן ברובן חברות המפלגה שהורחקו זה שנים מהשתתפות פעילה בתנועה. מאות חברות שהיו שקועות עד כה רק בענייני בית ומשפחה, שבו לעבודה בתנועה רק בגלל תכונותיה המיוחדות של פ.פ.א. בשורותיה מצאו להן אפשרות לבנות הסתדרות ולהשפיע על אלפי אנשים חדשים."³⁸

הצלחתה של קבוצת הפעילות בניו-יורק, תחושת ההישג שלה וההכרה כי הקרקע פוריה לעשייה עצמאית עודדו אותה לנסות ולהרחיב את הפעילות

למען החלוצות בארץ ישראל גם למקומות אחרים בארצות-הברית, ולמסד אותה במסגרת ארגון. עד מהרה הוקמו מועדונים גם בשיקגו, בדטרויט, בפילדלפיה ובערים אחרות. בחודש אוקטובר 1926 התכנסה ועידתו הראשונה של הארגון, נקבע שמו: "ליגת הנשים למען החלוצות", ונוסחו מטרותיו: פעולה למען בניין ארץ ישראל על יסודות סוציאליסטיים; עיצוב טיפוס של חלוצה באמריקה; קידום הרמה התרבותית של החברות והכנסת תוכן חדש לבית היהודי בגולה. בשנה זו גם הוחל בהוצאת ביטאון - "די פיאנערן פרוי".

בשנותיו הראשונות גדל ה"פיוניר ווימאן" בהתמדה - בשנת 1926 היו בו 900 חברות ושנתיים לאחר מכן, ב-1928, היו בו קרוב ל-2,000 חברות. המועדונים המקומיים היו מורכבים כל אחד מקבוצה קטנה של חברות, בעיקר כאלה שהיו קשורות ל"פועלי ציון". כן הצטרפו לארגון חברות שהיה להן עבר סוציאליסטי לפני שהיגרו לאמריקה. אט-אט נוספו גם חברות לידות ארצות-הברית. בשנים הראשונות הדגישו פעילות ה"פיוניר ווימאן", שהיו חדרות תחושת שליחות, את המטען האידיאולוגי הסוציאליסטי שלהן, ותבעו מהחברות שיצטרפו לאגודות מקצועיות וישתתפו בשביתות ובמאבקים מקצועיים. כן חייב הארגון השתתפות בפעולותיה הפוליטיות של התנועה הסוציאליסטית באמריקה, תמך במועמדים סוציאליסטיים וראה עצמו כחלק מהאינטרנציונל הסוציאליסטי. באותה תקופה היתה האידיש השפה השלטת במועדונים ובה התנהלו הדיונים, ההרצאות והפעילויות השונות.

ראשית פעולתו של ארגון ה"פיוניר ווימאן" ועיקרה היו בעשייה למען הפועלות בארץ ישראל. במרוצת הזמן הוא העמیس על שכמו תפקידים נוספים, כמו השתתפות פעילה במגבית הכללית של הסתדרות העובדים ובאיסוף כספים למען הקרן הקימת; קידום מוסדות חינוך ומעורבות בהם.

ה"פיוניר ווימאן" שמר על זיקה למועצת הפועלות בארץ ישראל, והכספים שאסף באמריקה נועדו בראש ובראשונה לסייע לארגון זה. כדי לאסוף כספים עבור מועצת הפועלות הנהיג הארגון מס קבוע; במקביל נערכו פעולות יזומות של מגביות באמצעות מכירת דברי מאפה ובגדים ישנים, עריכת קונצרטים וכיוצא באלה. במגמה להדק את הקשר בין שני הארגונים שיגרה מועצת הפועלות שליחות מטעמה לאמריקה. אלה מילאו תפקיד חשוב בצמיחת ה"פיוניר ווימאן" ובפעילותו. בראש ובראשונה, מהטעם הפרוואי שהחברות המקומיות היו לרוב טרודות בענייני הבית והמשפחה, ומשום כך לא היו ניידות. כן חסרו להן הכישרים הארגוניים.

בסכמה את ביקורה ב"פיוניר ווימאן" ואת סיורה בסניפיו ברחבי ארצות-

הברית בשנת 1929, הסיקה גולדה כי חסרות לתנועה נשים המסוגלות לארגן פעילות ארצית, ושנחוץ לשלוח נציגה מהארץ שתסייע לארגון בהדרכה ובפעולה ארגונית.³⁹ השליחות הארצישראליות היו דרושות כדי להביא לאמריקה את גיחות הארץ, לקרב את חברות הארגון לנסיון הארצישראלי ולאפשר להן לחוש את אורח החיים החלוצי והמגשים ולהודהות עמו.

רחל ינאית בן-צבי היתה השליחה הראשונה ששיגרה מועצת הפועלות אל ה"פיוניר ווימאן" בשנת 1927. בשובה לארץ ציינה את ההתרחקות של הדור הצעיר דובר האנגלית מהארגון ועמדה על הצורך בקרובו. כן הביעה דעתה, כי נחוץ לשלוח לאמריקה "לאו דווקא מראשוני העסקנים, כי אם מאנשי העבודה, וסטו' של שנים בא"י." ינאית הסבירה כי בארצות-הברית "להוטים למלה הפשוטה, ולספורים מתוך המציאות."⁴⁰ הצרכים של הארגון בארצות-הברית והתכונות הגדרשות מהשליחה, כפי שהוצגו על-ידי רחל ינאית, הפכו ככל הנראה את גולדה, שדברה אנגלית, הכירה את המנטליות של היהודים בארצות-הברית, והצטיינה בכישרון ליצור קשר עם ציבור ובפשטות ניסוחיה, למועמדת מועדפת לשליחות. היא היתה מוכרת ב"פיוניר ווימאן" עוד מימי פעילותה ב"פועלי ציון", קודם לעלייתה לארץ, ובארגון העריכו כי תוכל לסייע גם בעבודה הארגונית והתרבותית וגם באיסוף כספים. בשנת 1928 הוחלט שגולדה תהיה השליחה בארצות-הברית.

הציפיות לקראת בואה של גולדה היו מרובות. בוועידה השנייה של ה"פיוניר ווימאן", שנערכה בחודש אוקטובר 1928, הוחלט על מגבית של 40 אלף דולר. הוועידה העריכה את תרומתה הצפויה של גולדה להשגת מטרה זו ולחזיוקו של הארגון במישור התרבותי והארגוני.⁴¹ ב"פיוניר ווימאן" תבעו להחיש את צאתה מארץ ישראל והביעו אכזבה משהתעכבה.

ב-1 בדצמבר 1928 הגיעה גולדה לארצות-הברית, החלה בביקורים במועדוני הארגון באזור ניו-יורק והשתתפה שם בוועידת המגבית למען ארץ ישראל העובדת, שהתכנסה ב-29-30 בדצמבר 1928. שלושה שליחים ארצישראלים הרצו בוועידה: ישראל מרמינסקי דיווח על המצב בארץ, על העלייה והירידה, על התפתחות המשק היהודי בכלל וההתיישבות העובדת בפרט; חיים ארלוזורוב דיבר על העבודה העצמית, קרקע לאום ו"גיר"; ואילו גולדה הרצתה על עבודת הפועלת בארץ ישראל והשתתפותה בבניין החברה העובדת. היא עמדה על חשיבותם של משקי הפועלות להכשרתן של נשים לחקלאות ולהקניית היכולת לנשים למלא תפקידים בענפי העבודה השונים, במישור החברתי ובהנהגה.

במחצית חודש ינואר 1929, יצאה גולדה לסיוור ממושך בסניפי ה"פיוניר ווימאן" ברחבי ארצות-הברית ובקנדה. הסיור הסתיים בניו-יורק בערב פסח.

לאחר שהות קצרה יצאה לסיור נוסף בסניפי הארגון באזור גיו-אינגלנד. ב־22 ביוני 1929 השתתפה גולדה, יחד עם מרמינסקי ודוד בלוך בנשף פרידה מחברי משלחת ההסתדרות למגבית באמריקה שנערך בניו-יורק. כבר בפגישותיה הראשונות עם הנשים הותירה גולדה רושם עז; בניסוחים בהירים ובאמירות פשוטות ולא מורכבות הצליחה להעביר את המסר שלה. בשיחותיה היא עמדה על יחודה של התפישה הקונסטרוקטיבית של ההסתדרות, כארגון פועלים הממלא תפקיד מרכזי בבניין הבית הלאומי. על הפועלות דיברה גולדה בלהט. היא הדגישה את נחישותן ומסירותן נוכח התלאות והקשיים הנערמים בפניהן, והרחיבה את הדיבור על מעורבותן בחיים המשקיים והחברתיים. לעתים הוסיפה לדבריה גוון רומנטי וסיפרה על תוכניותיהן וחלומותיהן. מהבחינה המעשית עודדה גולדה את חברות ה"פיוניר ווימאן" להתארגן ולהיות פעילות יותר. "בכל מקום שבו הופיעה [גולדה], זכתה להצלחה גדולה. היא יצרה את מצב הרוח הנוכחי בתנועתנו. לכן אנו מקוות שהודות לה תגדל תנועתנו ותתעצם גם תרבותית וגם ארגונית ותוצאות המגבית תהיינה משמעותיות", דיווחה לאה בסקין, המזכירה הארצית של ה"פיוניר ווימאן", למועצת הפועלות.⁴²

הסיור של גולדה וביקוריה בסניפים אופיינו בעבודה חסרת לאות. היא השקיעה הרבה בהסברה, בתעמולה ובארגון חברות במקומות שונים. על-פי עדותה של לאה בסקין השעות המרובות והמאמץ הגדול שהקדישה לקידום הארגון ולאיסוף כספים לא הותירו לה זמן פנוי, אפילו לא לכתוב ולדווח למועצת הפועלות בארץ.⁴³ בפעילותה הנמרצת ובמסירותה לאיסוף הכספים הרימה גולדה תרומה חשובה ביותר למגבית של ה"פיוניר ווימאן". אמנם היעד של 40 אלף דולר לא הושג, אולם הכנסת הארגון התקרבו לכך והסתכמו ב־36,500 דולר לעומת 31,700 דולר בשנה הקודמת.⁴⁴ את ביקורה של גולדה ב"פיוניר ווימאן" ואת סיורה בסניפיו סיכם דין וחשבון של האקזקוטיבה הארצית בבטאון הארגון, "די פיאנערן פרוי", במלים הבאות: "החברה מאירסון עשתה כאן שבעה חודשים וביקרה כמעט בכל המועדונים ברחבי הארץ. ... הסיור הזה הפית רוח חיים בין חברותינו, לעבודה מאומצת יותר ולהעמקת האידיאולוגיה בקרבן."⁴⁵

בעיקר מיקדה גולדה את פעילותה במסגרת ה"פיוניר ווימאן", אולם לא הסתפקה בכך ויצרה קשר עם ארגוני נשים אחרים, דוגמת "הדסה". במגעיה עם ארגונים אלה ניסתה לגייס סיוע למפעלי תנועת הפועלים בארץ ישראל. כך סיכמה עם "הדסה" בקנדה על מענק שנתי של 6,000 דולר שיינתן לבית ההבראה של קופת חולים במוצא.

בסיורה בסניפי ה"פיוניר ווימאן" ברחבי ארצות-הברית הכירה גולדה

בייחודו של הארגון לעומת ארגוני נשים אחרים ברחוב היהודי. שלא כמו ארגונים אחרים שעסקו בעיקר באיסוף כספים למען ציבור מסוים, ה"פיוניר ווימאן" הפעיל את חברותיו בתחומי התרבות, החינוך והפוליטיקה. הארגון הוערך על-ידי גולדה כאמצעי לביטוי עצמי ולחינוך למעורבות ולאחריות בתחומי החיים השונים. גולדה למדה עד כמה עשויה מועצת הפועלות להעזר בארגון, אך עם זאת היא עמדה, גם על מגבלותיו, בעיקר ציינה את העדר הפתיחות הראויה לקליטת חברות חדשות. ב"פיוניר ווימאן" לא שררה תמימות דעים ביחס לפתיחת שורותיו של הארגון בפני חברות צעירות. לעומת החוששות ממיעוט המחויבות האידיאולוגית של הצעירות, היו כאלה שהדגישו כי פתיחת השורות להצטרפות חברות צעירות תחזק את הארגון ותבטיח את קיומו בעתיד. גולדה הדגישה את חשיבות צירופם של צעירים לארגונים הציוניים. הצעירים אמורים ליצור את התשתית האנושית לפעולה ציונית באמריקה בעתיד. לדבריה "כל זמן שהציונות תשאר ענין בשביל ההורים הרי לנוער לא יהיה בה ענין ולא יהיה כל הבדל איך נארגן את פעולתנו להבא - עניננו לא יצליח!"⁴⁶ ממילא סברה שיש להביא להצטרפות חברות צעירות דוברות אנגלית וכאלה ששורשיהן אינם דווקא בקרקע המקורי של "פועלי ציון", להעמיק בקרבן את ההדרכה ואת ההכוננה ולקרבן אל התנועה. ככל הנראה השפיעה עמדתה זו על פתיחת שערי הארגון ועל החלטה שהתקבלה בוועידה השלישית של הארגון, באוקטובר 1930 בדטרויט, אשר אישרה הצטרפות של צעירות מגיל שמונה-עשרה כחברות ב"פיוניר ווימאן".

הרושם שהותירה גולדה בביקורה באמריקה והצלחתה בסיורה בסניפים הפכו אותה לשליחה מבוקשת. היותה ילידת ארצות-הברית שהכירה את המנטליות של האשה והנערה היהודיות באמריקה, הקלו עליה ביצירת הקשרים עם הנערות הדוברות אנגלית. ידיעת האנגלית איפשרה לה להעביר להן את תחושותיה ודעותיה בלי להזדקק לתרגום מסרבל. לעומתה, הכבידה אי-ידיעת האנגלית על שליחות אחרות ששלחה מועצת הפועלות. דוד בלוך, שהיה יחד עם גולדה במשלחת ההסתדרות לאמריקה בשנת 1929, ציין שהיתה חביבת הקהל וכי "הנסיון של גולדה מאירסון הצליח מאוד. מלבד סגולותיה האישיות השפיע המומנט שהיא אמריקאית."⁴⁷ אין תימה, אפוא, שכבר באותה השנה הועלתה פעם נוספת מועמדותה לשליחות באמריקה, בדיונים שנערכו בוועד הפועל של ההסתדרות, ושבשנת 1930 פנו מה"פיוניר ווימאן" וביקשו לשגר את גולדה שוב. ככל הנראה, ביקשו גם שלא תישלח נציגה אחרת. "אין צורך לכתוב עוד פעם על האווירה הטובה ועל הרושם שהותירה אצלנו באמריקה בביקורה האחרון. נהיה מאושרים אם נוכל לקבל אותה

שוב, "כתבה לאה בסקין למועצת הפועלות.⁴⁸

למרות שרצתה לנסוע לאמריקה לא יכלה גולדה להיענות לפנייה ולצאת לביקור ממושך בחוץ-לארץ, דומה שהטעמים לכך היו אישיים-משפחתיים. בתודשים יוני-יולי 1930 עשתה באנגליה בוועידת הנשים של הלייבור, בוועידת "פועלי-ציון" שם ובוועידת פועלי האימפריה הבריטית. סיור של חודשים אחדים נוספים בסניפי ה"פיוניר ווימאן" היה כופה עליה פרידה ממושכת מלדיה. ב"פיוניר ווימאן" גרסו שאין טעם שתבוא לביקור קצר וסופו של דבר, לאחר לבטים מרובים וספקות באשר להתאמתה לתפקיד, יצאה חנה ציוניק לשליחות. עוד בטרם חזרה לארץ היא הבהירה במכתב למועצת הפועלות, כי "אין דבר טוב מזה שגולדה תקבל את המזכירות [של 'הפיוניר ווימאן'] בניו-יורק."⁴⁹

גם הפעם דחתה גולדה את האפשרות שתצא לארצות-הברית, במקרה זה מטעמים אישיים. אפשר שהתכוונה לדאגתה לילדיה, ואולי ליחסיה עם ולמן רובשוב. גם רובשוב שנתבקש לצאת לשליחות לאמריקה סרב לנסוע, וכן לא ברור היה אם ייתכן שחוררו מתפקידו בעריכת "דבר". לאחר שהופעלו עליה לחצים, הסכימה גולדה לצאת לשליחות. ייתכן שהחלטתה הושפעה גם מיציאתו של רובשוב עם משלחת לאמריקה. ב־30 בספטמבר 1931 הפליגה, אפוא, גולדה לאמריקה לשליחות שאמורה היתה להמשך חודשים אחדים והתארכה כדי שלוש שנים, ובמהלכה אף נבחרה כמזכירת ה"פיוניר ווימאן". בחודש אוקטובר 1931, בעיצומו של השפל הכלכלי באמריקה, הגיעה גולדה לניו-יורק, ומצאה כי המשבר הכלכלי הותיר עקבות גם בפעילות ארגון הנשים. איסוף הכספים בשנה הקודמת איכזב, ופעילות הארגון ציפו שגולדה תסייע לשיפור המצב.⁵⁰ כן ציפו שתפעל בקרב הדור הצעיר.

בשנת 1931 היה המשק היהודי בארץ ישראל שרוי במיתון כלכלי. האבטלה גדלה, וחלה ירידה בהיקף העלייה, פחת ההון הלאומי שהובא לארץ וחל צמצום בתקציב הציוני. בתנאים אלה יוחסה חשיבות מיוחדת למגבית באמריקה. בפנייתה אל חברות ה"פיוניר ווימאן" הציגה גולדה את המצב בארץ. היא לא הסתירה את הקשיים במישור הפוליטי ואת הקשיים הכלכליים שנקלע אליהם הישוב היהודי בארץ ישראל, כשהנפגעים העיקריים הם הפועלים. אולם בד בבד הבליטה את איתנותם ונחישותם להמשיך במלאכת הבניין. המפעל הציוני בארץ, הצהירה גולדה, יתגבר על הקשיים, ויעבור לשלב חדש בתהליך בניינו בשותפות עם העם היהודי. בדרך זו שכנעה שהמסר שלה אמין, נטעה את האמונה בעתיד ועודדה בהצלחה את חברות ה"פיוניר ווימאן". גולדה שיפרה את מצב רוחנו הירוד. בדרישת השלום שנשאה מארץ ישראל ובהבהרות אמיתיות על המצב השורר עכשיו בארץ,

בלי לקשטו ובלי ליפות אותו, השיגה תוצאות טובות מאוד. כשהחברים והחברות עומדים בפני עובדות כהווייתן הם מוכרחים ליטול אחריות במלוא הרצינות.⁵¹

רוב זמנה של גולדה בארצות-הברית הוקדש לסיור ממושך בסניפי ה"פיו" ניר ווימאן בארצות-הברית ובקנדה. בראשית דצמבר יצאה מניו-יורק. אל שיקגו הגיעה ב־6 בחודש ובו ביום השתתפה באספה שנערכה לכבודה והותירה רושם רב. "הקהל נוכח ש'תשעת הקבים' שניתנו לנשים, לא לבטלה ניתנו - לפחות לשליחת ארץ ישראל העובדת."⁵² כבר בכינוס זה נאספה מחצית הסכום שהתחייבו נשות הליגה בשיקגו לגייס במרוצת השנה. פעמיים דיברה גולדה בתחנת הרדיו של פדרציית העבודה בשיקגו, פעם באידיש ופעם באנגלית. עניין מיוחד עוררה הופעתה בקלוב הסוציאליסטי באוניברסיטת שיקגו, שם הציגה את הויקה שבין ציונות לסוציאליזם. רוב זמנה בשיקגו הוקדש לטיפוח ה"פיוניר ווימאן" במקום. בשישה-עשר ימי שהותה בשיקגו היא הופיעה שלושים פעם בהרצאות ובנאומים.

לא בכל עשרות המקומות שבהם ביקרה גולדה היו ארועים מרגשים כבשיקגו, אולם בכלם תרמה לחיזוק פעולתו של הארגון. תרומה מיוחדת היתה בפעילותה בקרב הצעירות. בשיחותיה עמן הצליחה לעורר אותן להתארגן ולפעול במסגרת ה"פיוניר ווימאן". בחודש אפריל 1932 השלימה גולדה את סיורה וחזרה לניו-יורק, המאמצים שהקדישה היו מתישים. הנסיינות הממושכות ברכבת, הניידות התדירה ממקום למקום, השינה החטופה, האספות, הפגישות והנאומים הכבידו עליה. לימים כתבה כי "הזכרון החי ביותר שנשמר אצלי מאותם חודשים של מסעות ... היה הריח של תחנות-רכבת וצליל קולי שלי."⁵³ לאחר שחזרה לניו-יורק כתבה למועצת הפועלות: "יודעת אני שחטא גדול מצדי שלא כתבתי לכם במשך כל הזמן. אבל אתן בוודאי כבר יודעות מה גורל של דלגט [שליח] ארץ ישראלי באמריקה. שלש-ארבע אספות במשך היום, שיחות עד בקר השכם, וככה יום אחרי יום ושבוע אחרי שבוע. אינני יודעת אם מפני זה שזקנתי במשך שלש השנים [מאז הביקור הקודם], או שהעבודה באמת יותר קשה. בכל אופן בשבילי היתה השנה הזאת קשה למעלה מכוחותי." לצד הרגשת העייפות ציינה "שהתוצאות לעת עתה אינן גרועות", והוסיפה כדרכה, כי "מובן שבוז אינני אשמה אני, כי אם ההתמסרות היוצאת מן הכלל של החברות."⁵⁴ בין השאר השתתפה גם בוועידת ה"אינטרנציונל" - ארגון פועלי תעשיית המחט - שנערכה ב־3 במאי בפילדלפיה. לאחר נאומה, שזכה להצלחה רבה, הוצע שהארגון יתמוך באורה פעיל בפעולות הסתדרות העובדים בארץ ישראל. ההצעה התקבלה פה-אחד.⁵⁵

גולדה תמכה ברעיונות שחרור האשה, ועודדה התארגנויות עצמאיות של נשים. לדעתה, מקורן של הדעות הקדומות בקרב נשים נגד ארגוני נשים הוא תחושת הנחיתות של הנשים עצמן. לא תמיד מתאפשר לנשים להשתחרר מכבלי השיעבוד האישי והחברתי בכוחות עצמן. מציאות זו משפיעה על העמדה השלילית שמתפתחת אצלן ביחס להתארגנויות יחודיות של נשים. "בעצם התנגדותן להסתדרויות נשים באה לידי ביטוי בהשלכות וגם רצונן להעלים את הנחשלות הזאת מידי עצמן." ⁵⁶ בד בבד היא מתחה ביקורת על הפמיניזם לשמו. "קשה להתייחס באהדה למגמה הנשית (הפמיניסטית) המובהקת של נשים יחידות ושל הסתדרויות שלמות. לרבות מהן נראית ההתבדלות עצמה כהישג גדול. סבורות הן, כי עצמאותה של האשה הולכת וגדלה ככל שתגדל מלחמתה נגד המין הקרוי 'גבר', שאיפה זו מתבטאת לפרקים בצורות נלוות מאד: אין גותנות לגברים להשתתף בדיון שלהן ועומדות תמיד על המשמר נגד 'השונא הזה'." ⁵⁷

גולדה ראתה ב"פיוניר ווימאן" בית אולפנא לחברות רבות, "בו למדו לפעול על דעת עצמן ועל אחריות עצמן ולהאמין בכוחות עצמן." ⁵⁸ נשים שקודם לכן פסקו בערכה של הסתדרות נשים מיוחדת כמכשיר לסיפוק ולביטוי עצמי מצאו בארגון מסגרת ליוזמה, לפעילות עצמאית ולביטוי עצמי. "יש כאן מי שהיו בשחרותן חברות להסתדרויות מהפכניות ברוסיה הצארית ויקדו ביקוד המהפכה הכללית, בשכתן את עמן הקטן וצרותיו הגדולות. אחרי כן היגרו לאמריקה ונזרו, מפני סיבות שונות, מהחיים הצבוריים. השתקעו במשק הבית, בעיני המשפחה. אך אישם, במחבואי הנפש הבהב איזה ניצוץ, וכשנכנסו להסתדרות החלוצות לבשו עור חדש, החליפו כוח, והניצוץ התלקח לאש. ההסתדרות החיתה אותן. מכירה אני כמה חברות, שלא ידעו ולא הרגישו כלום מחוץ לד' האמות שלהן: הבעל, הילדים. במקרה נצטרפו לתנועה, שנתנה להן לב חדש ורוח חדשה." ⁵⁹ בשנותיו הראשונות ארבה ל"פיוניר ווימאן" סכנה שיהפך לארגון פמיניסטי קיצוני. חברות שנכבשו להלכי רוח פמיניסטיים התנגדו לעיצוב קשרים הדוקים עם המפלגה ולהשתתפות במפעלים למען הסתדרות העובדים. נדמה היה להן שמספר רב מדי של גברים משתתפים באספות הנערכות במועדונים ובוועידות. הללו ביקשו לגמד את מצעו של הארגון ולצמצמו. גישה זו לא הפתיעה את גולדה. לדבריה למדה מנסיונה, כי אדיקות פמיניסטית עומדת ביחס הפוך לעוצמת האמונה ביכולתה האינטלקטואלית והמעשית של האשה. "ככל שתגדל האדיקות הפמיניסטית של החברות כן יקטן אמונן בכושר ההתפיסה והפעולה של האשה." היא הוסיפה כי לא ייפלא, אפוא, שהפמיניסטיות ניסו לבטל ולצמק חלקים מתכנית הפעולה של הארגון, משום שזה היה "יותר

מד" בשביל נשים, זה יפחיד אותן." ⁶⁰ לשיטתה של גולדה שחרור האשה עשוי להצליח, ויהיה שלם יותר, אם המאבק עליו ישולב עם אידיאות נוספות, והפעולה הנשית העצמית לא תהיה לשמה בלבד אלא במסגרת הגשמתה של תכנית כללית כלשהי. לשון אחר, שחרור האשה אינו נתפס אצל גולדה כמטרה העומדת בפני עצמה אלא כדרך וכמטרה, שיושגו במסגרת הגשמתה של תכנית מקיפה יותר.

הפעילות העצמאית של הנשים והצלחתה שכנעה את הגברים ביכולתן והביאה אותם להכיר בהן כשוות זכויות. בסכמה את פעילותה ציינה גולדה, שהתברר להגברים כי הנשים הן אינטליגנטיות ובעלות כשרונות שאינם נופלים משלהם, וממילא הן אינן זקוקות להדרכת גברים. "הם למדו לעבוד עם האשה בשותפות ולראות בה חברה שוות זכויות וחובות." ⁶¹ משגבר הבטחון העצמי של החברות והתחזקה האמונה בעצמן, פחת החשש מכוונות ההש" תלטות של הגברים. החשידנות וההקלה בערך הומרו בשיתוף פעולה ובהערכה הדדית.

הצלחת סיורה של גולדה, אהדת החברות, הקשרים שקשרה עם צעירות, יכולתה הארגונית, פעילותה להרחבת הארגון ומאמציה לקדמו, הביאו את האקזוטיבה של ה"פיוניר ווימאן" לבקש מהמוסדות בארץ שיאפשרו לגולדה להמשיך לפעול באמריקה. ממדיו של הארגון, פריסתו הגיאוגרפית והתפתחותו העתידה חייבו ארגון, ניהול והכוונה שיטתיים. ההערכה היתה, שאם גולדה תרכיז את פעולותיו, ה"פיוניר ווימאן" יתנהל היטב בהתאם לצרכיו ולרוח התנועה. במועצת הפועלות נטו להענות לפנייה, אולם השאירו את ההחלטה בידי גולדה. גולדה היתה מודעת כי נותרה לה מלאכה רבה ב"פיוניר ווימאן". "יש כאן כר נרחב לעבודה. דרושים תיקונים ושיפורים רבים. יש להכניס סדר ושיטה בפעולת החנוך, להעמיק את ההבנה הפוליטית, להעשיר את הנסיון הארגוני שיאפשר לסלק את העלבונות האישיים. ... דרוש עבודה מעמיקה. חריש עמוק," כתבה בעקבות סיורה בסניפי הארגון בארצות-הברית ובקנדה. ⁶² אולם, הפרידה הממושכת מילדיה, הכבידה עליה ולא היה לה עניין להביאם לארצות-הברית. ⁶³ דומה שהכרעתה להמשיך ולפעול ב"פיוניר ווימאן" הושפעה על-ידי שיקולים אישיים. נודע לה כי בתה ישרה חלטה במחלה קשה, והיא רצתה להביאה לארצות-הברית לטיפול של מומחים. ב"פיוניר ווימאן" התקבלה החלטתה בקורת רוח. "הידיעה שהיא נשארת אתנו שמחה מאוד את כל החברות ואת כל התנועה. נוכחותה תורמת מאוד לעבודתנו," נאמר במכתב מה"פיוניר ווימאן" למועצת הפועלות. ⁶⁴ בראשית יולי חזרה, אפוא, גולדה לארץ ישראל כדי לקחת את ילדיה לארצות-הברית.

באוגוסט 1932 יצאה גולדה לאמריקה עם שני ילדיה, שרה ומנחם. מיד עם בואם דאגה לטיפול רפואי לבתה. אך כבר שבועיים לאחר בואה לארצות הברית השתתפה גולדה וגם נאמה בוועידה הארצית הראשונה של המפלגה הציונית הסוציאליסטית המאוחדת - "פועלי ציון" ו"צעירי ציון" - בארצות הברית ובקנדה, שנפתחה בבולטימור ב-14 בספטמבר. לאחר מכן השקיעה עצמה בהכנות לקראת ועידת ה"פיוניר ווימאן", שנערכה ב-27-30 באוקטובר בטורונטו. גולדה נשאה הרצאה מקיפה, אשר דנה בין השאר במהות המאבק הרוויזיוניסטי בהסתדרות העובדים ובסיבותיו, נושא שהמשיך להעסיקה בחודשים הבאים. הוועידה בהרה בגולדה כמזכירת הארגון.⁶⁵ כמזכירת ה"פיוניר ווימאן" הציגה גולדה קווי פעולה שנועדו בראש ובראשונה לפתוח את שורות הארגון, לצרף אליו צעירות, להרחיב את התשתית האנושית שלו ולהעמיק את ההסברה והחינוך בקרב חברותיו. היא הקדישה תשומת לב לנושא המגבית ולא הסתפקה בשיטות השגרתיות. כך, למשל, ביקשה ממועצת הפועלות שישלחו ל"פיוניר ווימאן" את הסרט "עודד הנווד", שקראה עליו בעתון. בעזרתו, כך חשבה, תוכל להגדיל את המגבית. "אינכן יכולות לתאר לעצמכן את הכישוף הטמון בתמונות מארץ ישראל... אנו משוכנעות שזה [הסרט] יאפשר לנו איסוף סכומים גדולים בשנה הבאה", כתבה.⁶⁶ מאמציה המגוונים הוכתרו בהצלחה חלקית בלבד, שכן המשבר הכלכלי הכביד מאוד על המגבית. "המשבר ניצב מולנו כמו קיר ברזל, אשר עם כל הרצון הטוב, הנאמנות והרצינות של חברותינו הן אינן יכולות לחדור בעדו."⁶⁷ כיוון שהמגבית התנהלה בעצלתיים פנו גולדה מאירסון ורחל כצנלסון בקריאה לחברות ה"פיוניר ווימאן" שיעשו מאמץ נוסף ושיפעלו, שלא כרגיל, גם בחודשי הקיץ.

גולדה עודדה את חברות הארגון למעורבות פוליטית במעגל הצבורי הציוני והיהודי. נשות ה"פיוניר ווימאן" גטלו חלק במאבק נגד הרוויזיוניסטים, בבחירות לקונגרס הציוני ובפעולות מחאה נגד הנאצים. לאחר עליית הנאצים לשלטון בגרמניה, פנתה גולדה בקריאה לחברות הארגון: "אף אחד מאתנו לא תאר לעצמו שההיטלריזם ישאר נאמן לעקרונותיו להשמיד את העם היהודי בגרמניה. ... יהודי אמריקה חשים שאינם יכולים יותר להבליג. הקונגרס היהודי האמריקאי עורך מחאה בכל הארץ. אין לנו ספק שהקלובים שלנו יקחו חלק בפעולה זו. ... באמצעות הפגנה אולי נוכל להשפיע על הממשל האמריקאי לצאת מאדישותו. כמו תמיד יש קבוצות של יהודים, אשר חוששים מהפגנות מחאה. תעמדו על המשמר ואל תאפשרו להם להטיל מורא בנכות הטבעית של היהודים להביע מחאתם, כעסם וכאבם על המתחולל בגרמניה."⁶⁸

בד בבד עם העיסוק בשאלות ארגוניות, החלה גולדה לערוך את בטאון התנועה. היא פתחה אותו לדברי חברות, שילבה בו כותבים מבחוץ, ופרסמה מאמרים בשאלות תנועת הפועלים בארץ ישראל ותנועת הפועלים בכלל, בסוגיות הקשורות בתנועה הציונית וכיוצא באלה. באופן שימשמש כלי חינוכי והסברתי. גולדה כתבה מאמרי מערכת ודאגה להוצאת העתון בצורה סדירה. "הדו"רתון של ליגת החברות באידיש ואנגלית עלה הרבה [ברמתן] מאז נכנסה הח' גולדה מאירסון למזכירות הליגה והעריכה עברה לידיה", דיווחה רחל כצנלסון לאחר שובה מאמריקה.⁶⁹

במישור הפוליטי נטלה גולדה חלק פעיל במאבק המתעצם בין תנועת העבודה לבין הרוויזיוניסטים. באמריקה התנהלו אז ויכוחים בין שני הזרמי, מים, שלעתים אף גלשו לאלימות. גולדה לקחה חלק במסע ההסברה נגד הרוויזיוניסטים, השתתפה באספות, נאמה ואף כתבה על המחלוקת. גולדה, שגילתה גישה תקיפה כלפי הרוויזיוניסטים, נתפשה בעיניהם כיריב שראוי לפעול נגדו. בחודש ינואר 1933 דיווח "דבר", כי הרוויזיוניסטים "ערכו אובסטרקציה מאורגנת בערב קבלת הפנים לחברי המשלחת [משלחת ההסתדרות למגבית ההסתדרות באמריקה]. הפריעו לנאומה של גולדה. נחו בשעת נאומה של מיי ברמרמינסקי וחידשו את 'התקפתם' כשנתן המלין רשות הדיבור לנורמאן תומאס, והמשיכוה בשעת דברי הסיום של מרמינסקי, עד שנאלצו להוציא אותם אחד אחד מן האולם."⁷⁰ הידיעה על רצח חיים ארלוזורוב זעזעה את גולדה. לא פחות מכך התחלחלה מעצם הרעיון שקיצו"ר ניות מדינית עלולה להוביל לשפיכות דמים ביושב היהודי בארץ ישראל. בשולי מכתב למועצת הפועלות הוסיפה בכתב ידה: "אמנם לכולנו היה החשד הנוכחי מהרגע הראשון [שמדובר ברצח פוליטי], בכל זאת הידיעות מהארץ על המאסרים עושות את החיים לבלתי אפשריים. למה עוד נגיע בעולמנו."⁷¹ במכתב אחר לבבה אידלסון ציינה, כי "הלב כאב לא רק על מות ארלוזורוב, כי אם על נשמת אלפי [בני] נוער שחונכו באוירה של רעל ושנאה."⁷² דומה כי מסקנתה היתה שיש לנקוט בפעילות אגרסיבית כלפי הרוויזיוניסטים. גולדה תארה את ז'בוטינסקי כ"גנרל", תאב פופולריות וצמא לשלטון, ותקפה אותו על מאבקו בתנועת הפועלים - הכוח הבונה, לשיטתה, בציונות. את דרכו הציגה כמנוגדת לדרך ההגשמה המעשית-הקונסטרוקטיבית של הציונות העובדת, את הרוויזיוניסטים תארה כמבקשי גאולה שתיתכן רק "בדם ואש", וטענה כלפיהם שבמקום לאמץ את דרך "המחרשה" הם גורסים את השימוש בכוח. גולדה האשימה את הרוויזיוניסטים כי במאבקם בתנועת העבודה הסתמכו על מוסוליני - קרי על הפאשיזם האיטלקי - אשר הצליח למגר את הסוציאליסטים באיטליה ולנתצם. יתרה מכך, היא אף רמזה

שהנאציזם, למעט האנטישמיות, מהווה עבורם דוגמה לביטוי של עם בריא ונורמלי בעוד אשר, לשיטתם, הגישה המעשית הנקוטה מבטאת גלוי תיות ומסכנות. "שיחק להם המזל והיטלר עלה [לשלטון] בגרמניה. העתון הרוויזיוניסטי 'חזית העם' הבהיר שהיטלריזם (מובן שחוף מהאנטישמיות) הוא ביטוי לעם בריא ונורמלי ורק אנו עם מסכן וגלותי..."⁷³ מהבחינה האופרטיבית תקפה גולדה את הרוויזיוניסטים על התיגר שקראו על הסתדרות העובדים ועל מאבקם בה. "ידענו מה מחשבתם של הרוויזיוניסטים בעניין האיגודים שהם רוצים לכוון בארץ ישראל."⁷⁴ עמדתה של גולדה כלפי הרוויזיוניסטים היתה ברורה והדומשמשעית.

בשנתה הראשונה כמזכירת ה"פיוניר ווימאן" פעלה גולדה בעיקר בניו-יורק. אמנם בדצמבר 1932 וינואר 1933 היא ביקרה בסניפי הארגון באותו ובניו-אינגלנד, אולם את רוב זמנה השקיעה בעבודת המזכירות. אחרי שרחל כצנלסון, השליחה השנייה של מועצת הפועלות באמריקה, חזרה לארץ ולא שוגרה שליחה אחרת במקומה יצאה גולדה לסיוור ארוך ברחבי ארצות-הברית, כולל החוף המערבי וקנדה שארך חמישה חודשים. היא חזרה לניו-יורק לארבעה שבועות, חגגה את הפסח עם ילדיה, ולאחר מכן יצאה לסיוור בסניפי התנועה בחוף המזרחי.

בדומה לביקוריה הקודמים גם בסיוור האחרון עוררה גולדה התלהבות. חברות הארגון נכבשו לה, הרעיפו עליה רגשות חיבה ואהבה ואף הערצה. משיקגו נכתב: "ראינו לפנינו מנהיגה, שלא רק מוכנה לפעול בעצמה אלא יכולה להעניק השראה לכולנו."⁷⁵ בסן אנטוניו היו ימי ביקורה ימי חג ואלה שהאזינו לה הלכו שבי אחריה. היא נפגשה עם גורמים יהודיים ונוצריים בעיר; נוחחה עם הרפורמים ועודדה אותם להצטרף אל הפעילות הציונית. היא נאמה אפילו בכנסייה. דבריה ברדיו זכו לקשב רב. גם מערים אחרות הגיעו דיווחים למערכת הבטאון "די פיאנערן פרוי" על הרושם העז שהותירה גולדה בביקוריה ועל תרומתה הרבה במישור הארגוני והכספי. נראה שהמשקעים העמוקים שהותירה אחריה בסניפים הזינו את פעילותם גם בשנים הבאות. "איי אפשר לתאר את ההצלחה המוסרית שהיתה לנו. גולדה הפיחה בנו רוח וכבשה את העיר בסערה. הרושם שהותירה גולדה ייאר לזמן רב, לא רק בין חברותינו, אלא גם בקרב כל הגורמים הציוניים."⁷⁶

בתפקידה כמזכירת ה"פיוניר ווימאן" ובסיווריה ברחבי ארצות-הברית ובקנדה קיימה גולדה קשרים עם ארגוני נשים אחרים: "הדסה", ליגת הנשים למען ארץ ישראל ומועצת הנשים היהודיות-ארגון כללי, שהקיף אלפי נשים בעלות השקפות פוליטיות שונות. במפגשיה עם נשים מהארגון

נים הללו הצליחה, לעתים, לגייס תרומות. בשנים 1932-1934, שנות היותה של גולדה מזכירת ה"פיוניר ווימאן", גדל מספר חברות הארגון ב-30 אחוז (מ-2,700 ל-3,500) ומספר המועדונים מ-70 ל-90. לארגון הצטרפו חברות צעירות וחברות דוברות אנגלית, שחברותן חייבה פעילות הסברתית וארגונית מתאימה. מהחברות הוותיקות, דוברות האידיש, נדרש להסתגל לדפוסי הפעילות החדשים. "בזמן האחרון נוספו מלבד סניפי הנערות, הדורשים עוד השקעת עבודה וסבלנות, מספר ניכר של נשים צעירות, ילידות אמריקה. חברות אלו מביאות אלינו את השכלתן השיטתית, את הרגליהן לעבודה מסודרת והן מצפות למצוא אצלנו תשובה על שאלות לאומיות וחברתיות וגם תוכן חדש לחייהן." ⁷⁷ במישור הכספי הסתכמו הכנסות המגבית בשנת 1931-1932 ב-24,500 דולר; בשנת 1932-1933 נאספו 21,200 דולר ובשנת 1933-1934 הגיעו ההכנסות ל-27,200 דולר. ⁷⁸ בכספים שנאספו קיימה מועצת הפועלות בארץ את פעילותה המש" קית והחברתית. בתקופה זו חלה התקדמות במישור החינוכי-תרבותי ובהכרה התנועתית של חברות ה"פיוניר ווימאן" וגברה מעורבותן בעשייה הציבורית: במגבית ההסתדרות, בקונגרס היהודי האמריקני, בקרן הקיימת ובקרן היסוד, בפעולות החרם נגד גרמניה ובבתי-הספר. ממילא גדלה ההערה כה לארגון. "גדל גם היחס של 'דרך ארץ' בפני הסתדרותנו בכל עיר ועיירה. ולא לחינם. אין בעיר פעולה חיובית אשר חברותינו אינן משתתפות בה; ... ישנן ערים רבות, אשר כתבתן היהידה החיה של כל תנועתנו היא - הכתובת של ליגת החברות," ציינה גולדה. ⁷⁹ גם אם גולדה הגזימה, ההערכה הגוברת כלפי הארגון ניכרה. בדיון וחשבון של המזכירות הארצית של ה"פיוניר ווימאן", לוועידה החמישית של הארגון בשנת 1934, צוינה תרומתה של גולדה במלים הבאות: "היא הטביעה חותמה בכל מקום ועל כולם, על כל אחד שנפגשה עמו. דבריה הגיעו לעשרות אלפים וכך צמחו אוהדים לאין ספור ... אין קלוב אחד בארגוננו שגולדה לא היתה בקשר אתו, שאת בעיותיו לא סייעה לפתור ואת פעולתו לא עודדה. אין חברה שלא היה לה מגע עמה ו[לא] נהנתה מאהדתה ומחיבתה. אישיותה המגנטית, פשטותה ומסירותה קשרו את כולם אליה ואל עבודתנו." ⁸⁰ גולדה מצדה תשה בחיבה העמוקה כלפיה. את דברי פרידתה מחברות הארגון סיימה במלים הבאות: "יש לי הרגשה של פרידה ממשפחה קרובה וחמה. ואם יפלו בגורלי ובגורל חברי רגעי סבל בארצנו - תעודד ותחזק אותי אהבתכן." ⁸¹

בחודש יולי חזרה גולדה לארץ ישראל. לפני כן ניסו מועצת הפועלות ופעילות ב"פיוניר ווימאן" לשכנעה שתשאר בארצות-הברית ותשתתף

בוועידת הארגון, שתוכננה לחודש אוקטובר בשיקגו, אך היא לא נענתה. קודם שיצאה הספיקה להכין את הוועידה. שלוש השנים בהן עשתה גולדה ב"פיוניר ווימאן" היו תקופת הכשרה ושלב בהתפתחות מנהיגותה בתנועת הפועלים בארץ ישראל. הנסיון שרכשה באמריקה במישור הארגוני, במגבית ובהופעותיה בפני ציבור מגוון סייעו לה בתפקידים שמילאה בשנים הבאות. היא זכתה להערכה רבה ולהכרה ביכולתה ובמנהיגותה בקרב ראשי ההסתדרות. מעמדה בארגון הפועלים התחזק ולא היה מוגבל לתפקיד במועצת הפועלות. פעולתה באמריקה והצלחתה היו, אפוא, שלב חשוב בהתקדמותה בסולם ההנהגה של תנועת הפועלים בארץ ישראל.

נחשון

לאחר שובה מארצות-הברית בשנת 1934 חזרה גולדה לפעילות במועצת הפועלות. היא השתתפה בפעולות של "ארגון אמהות עובדות", נבחרה למערכת "דבר הפועלת", ונמנתה עם מייסדי חברת "הבונה" ומנהליה, החברה נוסדה בשנת 1935 ועל שמה נרשמו נכסי מועצת הפועלות. היה זה רק עיסוק חלקי. גולדה לא היתה מעוניינת להיות מעורבת מדי בפעילות של מועצת הפועלות.

חלק מזמנה הקדישה גולדה לניהול הלשכה שטיפלה בקבלת אורחים ותיירים ובהדרכתם. במהלך שהותה בארצות-הברית היא נפגשה עם חברות "הפיוניר ווימאן", אשר שבו מביקורים בארץ ישראל, ולמדה על חשיבותו של האירוח התקין והמכובד לקשירת יחסים אמיצים ולשמירתם. היא המליצה בפני הוועד הפועל של ההסתדרות להקים "משרד לתיירות ול-אינפורמציה. במשרד צריכים להשתתף אנשים המסוגלים לקבל אנשים ולשוחח אתם. על יד המשרד צריך להיות מקום לפגישות עם החברים המנהיגים, המשרד צריך לתת לאנשים תכנית לתיור הארץ, לשיחה אחרי התיור." ⁸² היא הצליחה לעניין את רמו ופעילים אחרים בהנהגת ההסתדרות ולשכנעם ביצירת המסגרת. מזכירות הוועד הפועל אישרה את הכללת הדרכתם של תיירים במסגרת מחלקת חוץ-לארץ והתפקיד הוטל על גולדה. ⁸³ הלשכה להדרכת אורחים ותיירים התפתחה, ובשנת 1937 הוקמה חברת "תיור וטיול".

בשנת 1935 השתתפה גולדה בקונגרס הציוני ה"ט בלוצרן. בשלהי אותה השנה נשלחה שוב לאמריקה, לפעילות ארגונית ולאיסוף כספים במסגרת

מגבית ההסתדרות. הדרישה לשלוח אותה באה בעיקר מארצות-הברית. "אתם צריכים לעשות הכל כדי שגולדה תבוא החורף לכאן", כתב המליץ מאמריקה למרמינסקי.⁵⁴ במכתב אחר הוא הוסיף, כי "אין ברירה אלא לקיים סיור בכל הארץ כדי לארגן את הליגות. לשם כך נחוצים אנשים מיומנים ולא עולה על דעתי מישהו אחר וזלת גולדה שיוכל לעשות זאת."⁵⁵ באמריקה היא שהתה יותר מחצי שנה ובדומה לפעמים קודמות יצאה לסיור ממושך ברחבי המדינה והגיעה לחוף המערבי של ארצות-הברית ולמערב קנדה.

מאז שתזרה לארץ בשנת 1934 ועד ראשית 1937 היתה פעילותה של גולדה בהסתדרות שגרתית. גם לנסיעות לאמריקה כבר היתה מורגלת. בתחילת 1937 הציע לה דוד רמז, שהיה כבר מזכיר ההסתדרות, שתיסע לאמריקה לגייס הון עבור חברת הספנות "נחשון", שהוקמה ביוזמתה. גולדה שהיתה בעלת השקפה משקית מרחיבה נסחפה אחר התלהבותו של רמז. קסם לה הרעיון של הקמת חברת ספנות עברית עצמאית והיא הפליגה בדמוינה. "הייתי יושבת לפעמים על המרפסת, שואפת אל קרבי את הרוח הצוננת ומביטה אל הים, ותמהה איזו דמות תהיה לו אם יהיה לנו צי משלנו, צי-סוחר פורח ואניות-נוסעים שדגל מגן-דוד מתנוסס עליהן והן שטות לאירופה, לאסיה ולאפריקה," סיפרה לימים בזכרונותיה. חודשים רבים השקיעה בקידומה של החברה. על-כך הוסיפה וכתבה לימים: "במשך זמן-מה היו הספנות והדיג אכילתי ושתייתי, שגתי ושיחתי."⁵⁶

לארצות-הברית יצאה גולדה עוד לפני שאושרה הקמת החברה ובלי שהיתה לה תכנית פעולה מוקדמת. "אף פעם לא הייתי במצב כמו הפעם, כי תמיד דאגו מקודם לסידורים של הפעולה שלי באמריקה. הפעם איש לא ידע מהי הפעולה שלשמה באתי. ולא רק החברים באמריקה לא ידעו, גם אני וגם שולחי לא היה להם ברור."⁵⁷ חברה באמריקה - שליחי מגבית ההסתדרות מהארץ - שחששו מכשלון ואפילו ריחמו עליה, הציעו לה לוותר על מכירת מניות חברת הספנות ולהתמקד בהפצת מניות נמל תל-אביב - מפעל שהיה אז פופולרי מאוד. גם מארצות-הברית באמריקה לא גילו התלהבות. הצפיות היו, אפוא, נמוכות, וההערכה היתה שלא ניתן יהיה למכור יותר משמונת אלפים מניות. באפריל 1937 אישרה ממשלת ארץ ישראל את הקמת החברה ובסופו של אותו החודש הונלה גולדה להפיץ במרץ את מניותיה. בשמונה השבועות ששהתה בארצות-הברית קיימה פגישות רבות והצליחה להלהיב את מאזיניה. דבריה על דגל יהודי ואניות עם מלחים יהודים גרמו להם לפתוח את לבם ואת כיסם. גולדה הבינה, שכאשר מדובר במפעל משקי, קהל היעד הוא שונה מזה של מגבית ההסתדרות. היא פנתה

לאגשים אמידים וגם אצלם זכתה להצלחה. בניגוד לתחזיות הקודרות עלה בידה למכור כ־15 אלף מניות.

את ניהול "נחשון" הציע רמז לגוסטה שטרומפף [רכב], אשר עבדה אתו ב"סולל בונה". ייתכן, שגולדה קיוותה שהתפקיד יוטל עליה, אך לאכזבתה, ואולי אפילו לכעסה לא היה ביטוי ביחסה לחברה. להפך, חודשים אחדים לאחר שתזרה לארץ היא שבה ויצאה פעם נוספת לאמריקה כדי להשלים את הפצתן של 30 אלף מניות. משימה שאכן הצליחה.⁸⁸

בנסיעה השנייה לאמריקה לא הסתפקה גולדה במכירת מניות בלבד, אלא ניסתה לרכוש אוניות. גישתה המשקית המרחיבה, החזון של אונייה עם דגל עברי כשלב בדרך לעצמאות שכל כך הלהיב אותה, והחתיירה לדריסת רגל בנתיבים ימיים מצד אחד; ההכרה כי הצלחת המכירה של מניות בקנה מידה גדול, הרבה מעבר ל־30 אלף, מותנית בהתחלה של ממש, דהיינו ברכישת אונייה והפעלת קו נוסעים כמנוף לפיתוח מהצד האחר, דרבנו אותה. לחבריה בוועד הפועל אמרה: "אני מבינה כי יש פחד ונחוצה זהירות להכנס למים עמוקים, אך [?] ברור לי כי לא נקבל כספים בלי שנתחיל בפעולה רחבה." בנימה רגשנית היא עוד הוסיפה: "אני מתארת לעצמי איזה יום גדול יהיה אם תהיה לנו אונייה והיא תכנס בפעם הראשונה לגמל תל-אביב."⁸⁹ באמריקה ניהלה גולדה משא ומתן לרכישת שתי אוניות נוסעים – "פרינס הנרי" ו"פרינס דויד" – שהיו בבעלות ממשלת קנדה. במגמה להשיג הסכמה לעסקה היא שלחה מברקים לארץ, ואפילו דיברה טלפונית עם רמז בעת ששהה ברחובות בוועידת מפא"י, אולם נענתה בפקפוק ובסופו של דבר לא התאפשר לה לבצע את הרכישה. הדבר נמנע בשל חשישותיהם של אנשי הכספים בסוכנות ובהסתדרות. גוסטה שטרומפף גרסה שבשל קוֹטן אמונה.

דחייתה של העסקה לרכישת שתי האוניות פגעה בהפצת המניות של "נחשון". "הלכתי לשיקגו לגמור את עבודתי. למונטריאול לא יכלתי עוד לחזור, לא יכלתי להראות. הפעולות שהוכנו במונטריאול ובטורונטו – נתבטלו," דיווחה להנהלת "נחשון". גולדה חשה שחל כרסום באמינות ההסתדרות ובאמינותה שלה, ומיהרה לעזוב את קנדה. כעבור זמן, כאשר נידון עניינה של "נחשון" בוועד הפועל, תמכה גולדה בהפעלתו של קו נוסעים, בין השאר, כדי לענות על צפיות המשיקיעים ולשמור על אמינותה של ההסתדרות בכלל ושל "נחשון" בפרט. היא חששה מפני פגיעה בפעילות הכלכלית של ההסתדרות באמריקה. דחיית העסקה אכזבה אותה ופגמה במוטיבואציה שלה. "אולי הייתי צריכה להישאר עוד שבועות אחדים באמריקה, אך עמדת ארץ ישראל לא הגבירה את הרצון לכך," אמרה בגילוי

לב בישיבה של הנהלת "נחשון".⁹⁰

ערב שובה לארץ ישראל קיימה גולדה שלוש פגישות עם יהודי בשם זימורי, מראשי חברת הספנות "יונייטד פרוט קומפני", אשר עסקה בהובלת בנות מפלורידה לניו-יורק. הפגישה הראשונה נקבעה בדחיפות ליום הפלגתה לארץ, לפיכך החזירה את תפציה מהאונייה, העבירה אותם שוב במסע ונשארה שבוע נוסף בניו-יורק. גולדה ביקשה ממנו שיסייע בפיתוח ספנות עברית בארץ. כדי להימנע מהפסדים המליץ זימורי ש"נחשון" תפעיל קו של אוניות משא ולא תיכנס לעסקי נוסעים, ואף הציע למכירה שתיים מאוניות חברתו. כן הבטיח לקנות מניות של "נחשון" והביע נכונות לייעץ לחברה ולהדריך את צוותה. לאחר שובה של גולדה לארץ התעניינה הנהלת "נחשון" ברכישת שתי אוניות משא של זימורי, "על מנת להכניסן עוד בעונה זו לשירות הובלת הפרי".⁹¹ גם עסקה זו לא יצאה אל הפועל.

תכניתו של רמז ביחס ל"נחשון" ותקוותיה של גולדה לא התגשמו. העדר אמצעים ומדיניות כלכלית זהירה הגבילו את צמיחתה. היא הצטמצמה בהפעלת ספינות דיג וספינת הכשרה ולימוד. גולדה המשיכה לכהן כחברה בהנהלת החברה, אולם לא היתה מעורבת בה באורח פעיל. ככל הנראה משום שלא האמינה בשיתוף פעולה בינה לבין גוסטה שטרומפף ולא האמינה ביכולתה. ייתכן גם משום שהתקשתה לפעול בחברה שפיתחה כלפיה ציפיות שלא מומשו.